

# PSYCHOLOGIA RÓŻNIC INDYWIDUALNYCH

*konwersatorium 15 godz.*

*II r. psychologii*

Osoby prowadzące: mgr Michał Kosakowski, mgr Agata Złotogórska-Suwińska

## **I. Założenia i cele**

Głównym celem konwersatorium jest zapoznanie się z wybranymi zagadnieniami w badaniach nad strukturą i funkcjonalnym znaczeniem temperamentu, stylów poznawczych oraz inteligencji. Konwersatorium ma również rozwijać umiejętność analizowania zachowań pod kątem ich interindywidualnej zmienności, a także pogłębiać wiedzę na temat czynników warunkujących tę zmienność.

## **II. Warunki zaliczenia:**

- aktywne uczestnictwo w zajęciach (dopuszczalna jedna nieobecność)
- pozytywny wynik w teście wiadomości
- opracowanie wybranego zagadnienia z literatury uzupełniającej lub rozszerzającej i przedstawienie go w postaci prezentacji na zajęciach (dla osób chętnych za dodatkowe punkty)

## **III. Treści programowe:**

**1-2. Regulacyjna teoria temperamentu.** Podstawy teoretyczne i struktura temperamentu według RTT. Pomiar cech temperamentu: kwestionariusz FCZ-KT. Biologiczne podstawy cech temperamentu. Cechy temperamentu według RTT a procesy poznawcze.

Strelau, J. (2014). *Różnice indywidualne. Historia – determinanty – zastosowania*. Warszawa: Wyd. Nauk. Scholar, SWPS. (s. 329-335, 338-340)

Zawadzki, B., Strelau, J. (1997). *Formalna Charakterystyka Zachowania – Kwestionariusz Temperamentu (FCZ-KT). Podręcznik*. Warszawa: Pracownia Testów Psychologicznych PTP. (s. 141-157)

Literatura uzupełniająca

Matczak, A. (2001). Temperament a kompetencje społeczne. W: W. Ciarkowska, A. Matczak (red.), *Różnice indywidualne: wybrane badania inspirowane Regulacyjną Teorią Temperamentu Profesora Strelaua* (s. 53-69). Warszawa: Uniwersytet Warszawski, Interdyscyplinarne Centrum Genetyki Zachowania.

Strelau, J. (1985). *Temperament – osobowość - działanie*. Warszawa: PWN. (r. 7.2.2-7.2.3 s. 413-420)

**3-4. Funkcjonalne znaczenie temperamentu u osób dorosłych.** Miejsce aktywacji w badaniach nad temperamentem. Temperament i stres. Badania nad związkiem między temperamentem a konsekwencjami stanu stresu. Związek cech temperamentu osób dorosłych z psychopatologią i innymi schorzeniami. Rola cech temperamentu w funkcjonowaniu zawodowym.

Strelau, J. (2014). *Różnice indywidualne. Historia – determinanty – zastosowania*. Warszawa: Wyd. Nauk. Scholar, SWPS. (s. 345-381)

Literatura uzupełniająca

Strelau, J. (2006). *Temperament jako regulator zachowania z perspektywy półwiecza badań*. Gdańsk: GWP.

**5-6. Style poznawcze.** Pojęcie stylu poznawczego. Wybrane koncepcje stylów poznawczych: (1) zależność-niezależność od pola wg Witkina; (2) refleksyjność-impulsywność wg Kagana; (3) style myślenia wg Sternberga i Grigorenko. Style poznawcze jako system funkcjonalny. Styl intuicyjny-analityczny wg Alisona i Hayesa.

Strelau, J. (2014). *Różnice indywidualne. Historia – determinanty – zastosowania*. Warszawa: Wyd. Nauk. Scholar, SWPS. (s. 472-490)

Literatura uzupełniająca

Matczak, A. (2000). Style poznawcze. W: J. Strelau (red.), *Psychologia. Podręcznik akademicki* (t. 2., s. 761-775, 778-782). Gdańsk: GWP.

Strelau, J. (1985). *Temperament – osobowość - działanie*. Warszawa: PWN. (r. 7.2.5. s. 426-434)

Toeplitz, Z. (2001). Osobowościowe korelaty impulsywności-refleksyjności: konformizm i poczucie koherencji. W: W. Ciarkowska, A. Matczak (red.), *Różnice indywidualne: wybrane badania inspirowane Regulacyjną Teorią Temperamentu Profesora Strelaua* (s. 183-191). Warszawa: Uniwersytet Warszawski, Interdyscyplinarne Centrum Genetyki Zachowania.

**7. Funkcjonalne znaczenie inteligencji i jej rola w praktyce.** Inteligencja a powodzenie życiowe. Inteligencja a wykształcenie. Związek inteligencji z wysokością dochodów, ubóstwem i patologią życia codziennego.

Strelau, J. (2014). *Różnice indywidualne. Historia – determinanty – zastosowania*. Warszawa: Wyd. Nauk. Scholar, SWPS. (s. 199-230)

## 8. Test zaliczeniowy.

Literatura rozszerzająca

Eliasz, A., Cofta, L. (1992). Temperament a skłonność do chorób. W: J. Strelau, W.

Ciarkowska, E. Nęcka (red.), *Różnice indywidualne: możliwości i preferencje* (s. 65-80).

Wrocław, Warszawa, Kraków: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wyd. Polskiej Akademii Nauk.

Galińska, D. (1989). Zapotrzebowanie na stymulację u osób różniących się refleksyjnością – impulsywnością. *Psychologia Wychowawcza*, 32, 143-153.

Klonowicz, T., Eliasz, A. (2003). System regulacji stymulacji. Teoretyczne znaczenie pojęcia.

W: M. Marszał-Wiśniewska, T. Klonowicz, M. Fajkowska-Stanik (red.), *Psychologia różnic indywidualnych. Wybrane zagadnienia* (s. 88-103). Gdańsk: GWP.

Kolańczyk, A. (1992). Dlaczego intuicja bywa twórcza? W: Cz. S. Nosal (red.), *Twórcze przetwarzanie informacji* (s. 43- 59). Wrocław: Wyd. Delta.

Kolańczyk, A. (1999). *Czuję, myślę, jestem. Świadomość i procesy psychiczne w ujęciu poznawczym*. Gdańsk: GWP. (s. 94-156)

Marszał-Wiśniewska, M., Strelau, J. (red.) (2011). *Uwikłany temperament*. Warszawa: Wyd. Nauk. Scholar.

Maczak, A. (1996). Styl poznawczy a efektywność treningu myślenia twórczego. *Studia z Psychologii*, 7, 191-204.

Nosal, Cz. (1990). *Psychologiczne modele umysłu*. Warszawa: PWN. (s. 238-250)

Nosal, Cz. (1997). Poznaj typ swojego umysłu. *Charaktery* (numer z lipca), 12-17.

Strelau, J. (2002). *Psychologia różnic indywidualnych*. Warszawa: Wyd. Nauk. Scholar. (r. 10. s. 257-278)

Winczo-Kostecka, M. (1988). Koncentracja na wyobrazeniowych i słowno-twierdzeniowych aspektach „Ja” a niezależność sądów w sytuacji nacisku społecznego. W: M. Jarymowicz (red.), *Studia nad spostrzeganiem relacji „Ja-Inni”* (s. 163-175). Wrocław, Warszawa: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.